

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.014.03.2018
P/18/060

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/060 – Zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez administrację publiczną i państwowe osoby prawne.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Paweł Rakowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LRZ/110/2018 z dnia 10 sierpnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Rzeszowie, 35-068 Rzeszów, ul Grunwaldzka 15 ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Józef Jodłowski, Starosta Rzeszowski od dnia 28 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna z uzasadnieniem²

Starostwo w latach 2016-2018 (I półrocze)³ podejmowało działania zmierzające do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, które okazały się skuteczne i pozwoliły na zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych z 1,37% na koniec 2016 roku do 2,08% na koniec I półrocza 2018 roku. Nie podejmowano jednak współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, uczelniami, w tym upowszechniającymi informacje o możliwości ubiegania się o pracę, staż lub praktykę w Starostwie, co w ocenie NIK mogło zwiększyć skuteczność działań Starostwa.

Z powodu niższego niż 6% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w badanym okresie Starostwo rzetelnie i prawidłowo wyliczało wysokość wymaganych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej PFRON) i przekazywało je w terminach określonych w art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*⁴.

Zatrudnionym w Starostwie osobom, posiadającym orzeczony stopień niepełnosprawności zapewniono odpowiednio wyposażone stanowiska pracy. Stwierdzono jednak przypadki braku respektowania praw pracowników niepełnosprawnych, odnoszących się do tygodniowego czasu pracy. Dopuszczano też pracownika niepełnosprawnego do świadczenia pracy bez wymaganego orzeczenia lekarskiego oraz nie określono mu warunków pracy.

NIK stwierdziła też, iż w przypadku jednego z ogłoszeń o naborze, nie zamieszczono informacji o fakcie, iż jednostka nie spełnia kryterium 6% zatrudnienia

¹ Zwane w dalszej treści „Starostwem”

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszej kontroli zastosowano ocenę opisową.

³ okres objęty kontrolą: od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 30 czerwca 2018 r., a także działania wcześniejsze, o ile miały wpływ na zagadnienia objęte kontrolą.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1076, ustawa zwana dalej ustawą „o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”.

osób niepełnosprawnych, czym naruszono art. 13 ust. 2 pkt 4b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o *pracownikach samorządowych*⁵.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

1. W Starostwie według stanu na koniec 2016 roku zatrudnionych było ogółem 145,58 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, w tym 2 osoby, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wyniósł 1,37%).

Na koniec 2017 roku zatrudnienie w Starostwie wzrosło do 148,50 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, w tym 3 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wyniósł 2,02%).

W okresie od stycznia do czerwca 2018 r. liczba pracowników posiadających orzeczoną stopień niepełnosprawności nie ulegała zmianie i wynosiła 3 osoby.

Pracownicy ci zatrudnieni byli na następujących stanowiskach:

- pomoc administracyjna,
- podinspektor w Wydziale Budownictwa i Architektury,
- inspektor w Wydziale Komunikacji, Dróg i Transportu.

Zmianie w tym okresie uległa liczba osób zatrudnionych ogółem. W miesiącu styczniu 2018 roku zatrudnienie ogółem w Starostwie wynosiło 147,08 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy. W lutym 2018 roku spadło do 145,30 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, a w marcu wynosiło odpowiednio - 145,40 osób, w kwietniu - 145,63 osób, w maju - 144,79 i w czerwcu 2018 roku - 143,66 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

W 2018 roku wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, na skutek spadku liczby zatrudnionych, wzrósł z poziomu 2,03% w miesiącu styczniu 2018 roku, 2,06% w lutym, marcu i kwietniu 2018 roku, do poziomu 2,07% w maju i 2,08% w czerwcu 2018 roku.

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

W latach 2016 – I półrocze 2018 w Starostwie przestały świadczyć pracę dwie osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Jedna z tych osób przeszła na emeryturę, natomiast druga, po odbyciu stażu nie wyraziła zainteresowania dalszym zatrudnieniem (staż ten odbywał w okresie od 22 października 2015 r. do 21 kwietnia 2016 r. oraz od 26 kwietnia 2016 r. do 25 października 2016 r.).

W okresie objętym kontrolą w Starostwie zatrudniono dwóch pracowników niepełnosprawnych. Jeden z tych pracowników został zatrudniony na stanowisku pomocniczym (bez konkursu), natomiast w drugim przypadku zatrudnienie zostało poprzedzone otwartym konkursem. Osoby te zostały zatrudnione na podstawie umów o pracę na czas określony, tj. od 11 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2018 r. oraz od 5 września 2017 r. do 31 stycznia 2019 r.

W Starostwie, na podstawie dwóch umów w ramach robót publicznych, w terminie od 22 października 2015 r. do 21 kwietnia 2016 r. oraz od 26 kwietnia 2016 r. do 25 października 2016 r. zatrudniona była osoba posiadająca orzeczoną stopień niepełnosprawności. Osoba ta po upływie wskazanych powyżej okresów zatrudnienia nie ubiegała się o dalsze zatrudnienie w Starostwie.

(dowód: akta kontroli str. 6-44)

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1260, ze zm., ustawa zwana dalej „ustawą o pracownikach samorządowych”.

2. Starosto w okresie objętym kontrolą:

- nie współpracowało z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- nie prowadziło akcji informacyjnych upowszechniających wiedzę na temat możliwości ubiegania się o zatrudnienie przez osoby posiadający orzeczonego stopień niepełnosprawności,
- nie współpracowało z uczelniami celem upowszechnienia informacji o możliwości odbycia praktyk, bądź podjęcia zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne.

(dowód: akta kontroli str. 63-66)

Starostwo współpracowało w Powiatowym Urzędem Pracy w Rzeszowie, w ramach tej współpracy przyjmowało do pracy do wykonywania robót publicznych osoby posiadające orzeczonego stopień niepełnosprawności.

W kwestii nieosiągnięcia przez Starostwo 6% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski wyjaśnił, że osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności bardzo rzadko ubiegają się o pracę w Starostwie Powiatowym w Rzeszowie. W ostatnim czasie wszystkie osoby, które aplikowały o pracę zostały zatrudnione, w tym jedna osoba ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Ponadto kilka osób już pracujących w trakcie trwania zatrudnienia uzyskało orzeczenie o niepełnosprawności, dzięki temu wskaźnik udało się w pewnym stopniu poprawić.

(dowód: akta kontroli str. 150-152)

Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski wyjaśnił, że profil działalności Starostwa jest odpowiedni do zatrudniania osób niepełnosprawnych, a ponadto w każdym przypadku przy naborze dopuszcza się możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych i nie wyklucza się z góry żadnego rodzaju niepełnosprawności u potencjalnych kandydatów, natomiast pewne ograniczenia mogą wynikać ze specyfiki świadczonej pracy na poszczególnych stanowiskach, co jednak nie wyklucza osób niepełnosprawnych z zatrudnienia, po przezwycięzeniu tych trudności.

W kwestii upowszechniania informacji o naborze Starosta Rzeszowski wyjaśnił, że Starostwo nie upowszechniało informacji o prowadzonym naborze w innej formie niż jest to wskazane w przepisach, bowiem jest to wystarczający sposób, natomiast Starostwo jest otwarte na zatrudnienie każdej osoby niepełnosprawnej, która się zgłosi z własnej inicjatywy.

Starosta Rzeszowski wyjaśnił ponadto, że Starostwo posiada wiedzę o organizacjach i osobach zajmujących się pomocą osobom niepełnosprawnym i współpracuje z tymi podmiotami w sposób bezpośredni, jak również za pośrednictwem swoich wyspecjalizowanych jednostek (PUP, PCPR), a samo zatrudnienie kolejnych osób posiadających orzeczonego stopień niepełnosprawności nie wymagałoby istotnych zmian w funkcjonowaniu Starostwa, a samo wprowadzenie szczególnych rozwiązań organizacyjnych nie zwiększyłoby w istotny sposób szans na zatrudnienie osób niepełnosprawnych, niemniej jednak, w przypadku, gdyby osoba wymagająca szczególnych rozwiązań wyraziła chęć pracy w naszej jednostce jesteśmy gotowi do wprowadzenia potrzebnych udogodnień. Ponadto w mojej ocenie osoby niepełnosprawne nie spotkałyby się z negatywną reakcją ze strony klientów, a nasze dotychczasowe doświadczenia nie potwierdzają takich przypadków, niemniej jednak nigdy nie prowadzono badań w tym kierunku, a pracownicy zajmujący się procesem rekrutacji nie potrzebują

dodatkowych szkoleń z zakresu zatrudniania osób niepełnosprawnych i wdrażania ich do pracy, bowiem tematyka ta jest poruszana na ogólnych szkoleniach z zakresu prawa pracy.

(dowód: akta kontroli str. 153-156)

3. Pracownicy Starostwa w okresie objętym kontrolą nie uczestniczyli w szkoleniach, które byłyby związane z problematyką dotyczącą zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski wyjaśnił, że pracownicy zajmujący się procesem rekrutacji nie potrzebują szkoleń dotyczących zatrudnienia osób niepełnosprawnych i wdrażania ich do pracy. Uczestniczą oni w ogólnych szkoleniach z zakresu prawa pracy, w trakcie których przekazywane są również informacje dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz poszerzają wiedzę we własnym zakresie, a ponadto na rynku brak jest ofert szkoleń w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 61-66, 155)

4. Pracownicy posiadający orzeczony stopień niepełnosprawności, którzy byli w okresie objętym kontrolą zatrudnieni w Starostwie, przedstawiali stosowne zaświadczenia niezwłocznie po ich uzyskaniu.

(dowód: akta kontroli str. 67-91)

Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski wyjaśnił, że pracownicy Starostwa są na bieżąco informowani o możliwości przedstawiania orzeczeń dotyczących niepełnosprawności, jak również o korzyściach wynikających z przedstawiania takich orzeczeń, niemniej jednak jest to dobrowolne, a w świetle przepisów RODO, dane dotyczące stanu zdrowia są uznawane za szczególnie wrażliwe, natomiast pracownicy, którzy posiadają orzeczony stopień niepełnosprawności przedkładali stosowne zaświadczenia natychmiast po ich uzyskaniu.

(dowód: akta kontroli str. 64)

5. W okresie objętym kontrolą Starostwo terminowo dokonywało wpłat na rzecz PFRON. W 2016 roku Starostwo dokonało wpłat na PFRON w wysokości 121.328 zł, a w 2017 roku – 135.656 zł. W poszczególnych miesiącach 2018 roku Starostwo odprowadziło do PFRON następujące kwoty:

- styczeń - 10.224 zł,
- luty - 10.284 zł,
- marzec - 9.655 zł,
- kwiecień - 10.932 zł,
- maj - 10.535 zł,
- czerwiec - 10.442 zł.

(dowód: akta kontroli str. 5, 162-221)

6. Wysokość wpłat należnych na PFRON w Starostwie wyliczana była w oparciu o program komputerowy dostępny na stronie internetowej PFRON⁶.

Szczegółową kontrolą objęto wpłaty dokonane w ostatnich kwartałach 2016 i 2017 roku oraz wpłaty za pierwszą połowę 2018 roku. Wpłaty we wskazanych okresach dokonywane były we właściwej wysokości, a także w terminach zgodnych z zapisami art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 92, 162-221)

---

⁶ <https://pracodawca.e-pfron.pl>

7. W latach 2016 – 2018 Starostwo czterokrotnie skorzystało z możliwości obniżenia wpłat na PFRON na podstawie art. 22 ustawy ust. 1 ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*.

Obniżania wpłat dokonywano na podstawie informacji przekazanej przez kontrahenta Starostwa.

W każdym przypadku kwota obniżenia była zgodna z kwotą przekazaną w formularzu – *Informacja o kwocie obniżenia wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych* przekazany przez sprzedawcę (łącznie kwota obniżenia wpłat wynosiła 1.549,17 zł).

(dowód: akta kontroli str. 93-119)

8. Regulamin Pracy Starostwa nie zawierał bezpośrednich odniesień do zasad i trybu naboru pracowników. Starostwo w okresie objętym kontrolą przeprowadziło 6 naborów na wolne stanowiska pracy, a ogłoszenia o naborze umieszczane były na stronie internetowej Starostwa, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń. Informacje nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym⁷. Ogłoszenia o naborach nie były dostępne dla osób głuchych i niewidomych, nie były udostępniane w tłumaczeniu na język migowy, nie było także możliwości odsłuchania tekstu ogłoszenia.

(dowód: akta kontroli str. 45-60)

W każdym przypadku z prowadzonego postępowania w sprawie naboru na wolne stanowisko pracy w Starostwie został sporządzony protokół, który spełniał wymagania określone w 14 ustawy o *pracownikach samorządowych*.

(dowód: akta kontroli str. 120-149)

W toku prowadzonych postępowań związanych z naborem pracowników w okresie objętym kontrolą zgłosiła się jedna osoba z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Osoba ta znalazła się w gronie najlepszych kandydatów, a po przeprowadzeniu postępowania została zatrudniona w Starostwie (osoba ta ubiegała się i została zatrudniona na stanowisku - pomoc administracyjna).

W Starostwie zatrudniono również jedną osobę niepełnosprawną bez konkursu.

Osoba ta zgłosiła się do Starostwa z wnioskiem o podjęcie zatrudnienia, posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności i wykonuje swoje obowiązki w formie telepracy.

(dowód: akta kontroli str. 120-149)

9. Starostwo nie korzystało ze środków *PFRON Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej*.

(dowód: akta kontroli str. 65)

10. W latach 2016 – 2018 (I półrocze 2018 r.) Starostwo nie ponosiło wydatków na adaptację pomieszczeń dla potrzeb osób niepełnosprawnych, ani też na wyposażenie stanowisk pracy. Starostwo nie korzystało z instrumentów określonych w art. 26 i 26e ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*.

(dowód: akta kontroli str. 63-65)

---

⁷ Na przykład <http://www.niepelnosprawni.pl/>,

11. Według wyjaśnień Pana Józefa Jodłowskiego *zainteresowanie zatrudnieniem osób niepełnosprawnych wyrażało się poprzez ogłoszenia o naborze na wolne stanowiska pracy, w tym informację o pierwszeństwie w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Z uwagi na przepisy ustawy o pracownikach samorządowych ogłoszenie o naborze na wolne stanowisko urzędnicze jest podstawową formą poszukiwania kandydatów do pracy.*
(dowód: akta kontroli str. 63-65, 156)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na konieczność zwiększenia skuteczności działań mających na celu pozyskanie do pracy osób posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności. W ocenie NIK zasadną w tym względzie może być współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym zamieszczanie ogłoszeń o pracę na portalach dedykowanych osobom niepełnosprawnym.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W jednym spośród 6 naborów, w ogłoszeniu o naborze na wolne stanowisko pracy w Starostwie nie zawarto informacji, o której mowa w art. 13a ust. 2 pkt 4b ustawy o *pracownikach samorządowych*, iż w miesiącu poprzedzającym datę upublicznienia ogłoszenia wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosił poniżej 6 %.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski wskazał, że: *różnica w formie zapisu ogłoszeń o naborze wynika ze sposobu redagowania ich przez różnych pracowników odpowiedzialnych, w danym momencie za treść ogłoszeń.*

(dowód: akta kontroli str. 120-149, 223-228)

Ocena cząstkowa

Starostwo w latach 2016-2018 (I półrocze) podejmowało działania zmierzające do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, które skutkowały zwiększeniem wskaźnika ich zatrudnienia z 1,37% na koniec 2016 roku do 2,08% na koniec I półrocza 2018 roku. Nie podejmowano jednak współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, uczelniami, w tym upowszechniających informacje o możliwości ubiegania się o pracę, staż lub praktykę w Starostwie, co w ocenie NIK mogło zwiększyć skuteczność działań Starostwa. Z powodu niższego niż 6% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w badanym okresie Starostwo rzetelnie i w odpowiedniej wysokości dokonywało wpłat na PFRON. Korzystało też z możliwości obniżenia tych wpłat.

2. Przestrzeganie praw pracowników niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1. Z równoległe przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat w Rzeszowie (dalej „PIP”) – w porozumieniu z NIK - kontroli wynika, że w latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) w Starostwie żadna z osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie świadczyła pracy w porze nocnej.

Pracownicy posiadający orzeczenie o niepełnosprawności wykorzystywali przerwy w pracy (w tym dodatkową 15 – minutową) w dowolnym wybranym przez siebie czasie.

W Starostwie w prawidłowy sposób udzielano urlopów, zarówno w pierwszym roku zatrudnienia osób niepełnosprawnych, jak również w kolejnych latach, a także dodatkowego urlopu wypoczynkowego w ilości 10 dni.

Pracownicy niepełnosprawni nie informowali pracodawcy o korzystaniu z turnusów rehabilitacyjnych, ani też nie korzystali z prawa do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, czy też uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy.
(dowód: akta kontroli str. 67-91, 222)

2. W Starostwie zatrudniona była jedna osoba posiadająca orzeczoną znaczny stopień niepełnosprawności, a pozostałe dwie osoby posiadały orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Zgodnie z ustaleniami kontroli PIP osoba z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności świadczyła pracę w systemie telepracy (praca na odległość z domu), przy wykorzystaniu biurka, laptopa, przyborów biurowych oraz wózka inwalidzkiego rehabilitacyjnego.
(dowód: akta kontroli str. 67-91)

3. Zgodnie z ustaleniami kontroli PIP stanowiska pracy osób posiadających orzeczoną stopień niepełnosprawności nie były kompletnie wyposażone w środki i przedmioty, o których mowa w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe⁸. PIP stwierdziła, że niezbędne jest dokonanie przeglądu tych stanowisk, pod kątem ich wyposażenia, przy uwzględnieniu indywidualnych potrzeb użytkowników.
(dowód: akta kontroli str. 67-91)

4. Sprawy związane z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych nie były przedmiotem kontroli wewnętrznej w Starostwie. Audytor wewnętrzny nie podejmował tej problematyki w swoich badaniach. Państwowa Inspekcja Pracy w okresie objętym kontrolą nie prowadziła w Starostwie kontroli w zakresie przestrzegania praw oraz warunków pracy pracowników niepełnosprawnych.
(dowód: akta kontroli str. 63-66)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie – w wyniku przeprowadzonej równoległej kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat w Rzeszowie – w porozumieniu z NIK - stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pracownikowi wykonującemu pracę w formie telepracy nie określono warunków pracy, zgodnie z art. 67⁵ Kodeksu pracy⁹, w szczególności faktycznego miejsca wykonywania pracy. PIP w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 18.09.2018 r. wносиła o określenie warunków wykonywania pracy, zgodnie z art. 67⁵ Kodeksu pracy w treści umów zawieranych z pracownikiem, w przypadku gdy do uzgodnienia dotyczącego wykonywania telepracy dochodzi już w momencie zawierania umowy.
2. Jeden z pracowników niepełnosprawnych w okresie od 2 stycznia do 9 stycznia 2018 r. (przez 6 dni) został dopuszczony do wykonywania pracy pomimo braku aktualnego orzeczenia lekarza o dopuszczeniu do wykonywania swoich obowiązków (pracownik wykonujący swoje obowiązki w formie telepracy), czym naruszono art. 229 § 2 i 4 Kodeksu pracy. PIP w wystąpieniu pokontrolnym

⁸ Dz. U. z 1998 r. Nr 148, poz. 973

⁹ ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)

wnosiła o niedopuszczanie do pracy pracowników nieposiadających takich orzeczeń.

3. Dwóch pracowników niepełnosprawnych zatrudnianych było w zwiększonym wymiarze czasu pracy w wymiarze tygodniowym, pracownicy ci nie posiadali zgody lekarza prowadzącego na zatrudnianie ich w zwiększonym wymiarze czasu pracy (co stanowiło naruszenie art. 15 i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. PIP w wystąpieniu pokontrolnym wносиła o przestrzeganie zakazu zatrudniania pracowników niepełnosprawnych w godzinach przekraczających obowiązujący ich wymiar czasu pracy oraz zrekompensowanie im w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami, pracy w zwiększonym wymiarze czasu pracy.
4. Stanowiska pracy osób posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności nie były kompletnie wyposażone w środki i przedmioty, o których mowa w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe. PIP wносиła o przeprowadzenie przeglądu wszystkich stałych stanowisk pracy, na których używane są monitory ekranowe z równoczesnym uzupełnieniem braków, przy uwzględnieniu indywidualnych potrzeb użytkowników.
5. W aktualnie obowiązującym Regulaminie pracy Starostwa nie określono rozkładów czasu pracy, w tym czasu pracy pracowników niepełnosprawnych, w Regulaminie pracy nie poruszono także kwestii dodatkowej przerwy przysługującej pracownikom niepełnosprawnym na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, wliczaną do czasu pracy. PIP w wystąpieniu pokontrolnym wносиła o uszczegółowienie postanowień Regulaminu pracy w ww. zakresie.
6. Dwa przypadki niewykorzystania urlopu wypoczynkowego do końca roku kalendarzowego, w którym pracownik nabył do niego prawo (art. 161 Kodeksu pracy), dotyczyło to dwóch pracowników niepełnosprawnych. PIP w wystąpieniu pokontrolnym wносиła o przestrzeganie obowiązku udzielania urlopu wypoczynkowego w roku kalendarzowym, w którym pracownik uzyskał do niego prawo.

Ocena cząstkowa

Starostwo przestrzegało przysługujących praw pracowników niepełnosprawnych poprzez przystosowanie ich stanowisk pracy oraz zapewnienie im dodatkowego wymiaru urlopu wypoczynkowego i dodatkowej 15-minutowej przerwy. Nie respektowano jednak praw pracowników niepełnosprawnych, odnoszących się do tygodniowego czasu pracy. Dopuszczano też pracownika niepełnosprawnego do świadczenia pracy bez wymaganego orzeczenia lekarskiego oraz nie określono mu warunków pracy.

3. Działania w zakresie dostosowywania budynków – miejsca wykonywania pracy – dla potrzeb osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1. Główna siedziba Starostwa mieści się na IV piętrze budynku Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, który jest właścicielem tego obiektu.

W wyniku przeprowadzonej równoległej kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat w Rzeszowie – w porozumieniu z NIK – ustalono, że budynek i pomieszczenia pracy Starostwa znajdują się we właściwym stanie technicznym, zapewniającym bezpieczne i higieniczne warunki pracy, spełniają wymagania pod względem wysokości, powierzchni i kubatury w zależności od liczby pracowników

i czasu ich przebywania oraz są przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Miejsca niebezpieczne są zabezpieczone i właściwie oznakowane. Drogi dojścia do budynku przez place parkingowe są równe, utwardzone i nie powodują utrudnień w ruchu. Pracownicy mogą korzystać z windy. Położenia drzwi i ich kształty umożliwiają dogodny ruch, w tym także dla osób niepełnosprawnych. Nie stosuje się drzwi obrotowych i wahadłowych oraz takich, których skrzydła wykonane byłyby z przezroczystych tafli. Pracownikom zapewnia się toalety, wyposażone zgodnie z przepisami bhp, z których jedna jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 83)

Starostwo posiada dwa własne budynki w Rzeszowie, które znajdują się przy ul. 8 Marca (budynek 3 kondygnacyjny) oraz ul. Bernardyńskiej (budynek dwukondygnacyjny).

Budynek przy ul. Bernardyńskiej został zakupiony w 2018 roku i nie był użytkowany. Natomiast budynek przy ul. 8 Marca był użytkowany jako archiwum i na dzień dokonywania oględzin nie pracował w nim żaden pracownik.

W pobliżu żadnego z tych budynków nie wydzielono miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, a w samych budynkach nie przystosowano toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek przy ul. 8 Marca nie posiadał podjazdów dla osób niepełnosprawnych, ani też windy.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski podał, że: *budynek przy ulicy Bernardyńskiej w chwili zakupu nie posiadał toalet przystosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych, ani wydzielonych miejsc parkingowych. Planowane jest tu ulokowanie Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz sali posiedzeń Rady Powiatu Rzeszowskiego wraz z infrastrukturą. Przed rozpoczęciem użytkowania budynku przez ww. jednostki niezbędne są prace adaptacyjne, które są na etapie projektowania. Plany obejmują dostosowanie budynku dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności wykonanie toalet.*

Starosta Rzeszowski wyjaśnił ponadto, że *budynek przy 8 Marca został zakupiony w 2016 roku. W chwili zakupu nie był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku nie pracują pracownicy, ani nie odbywa się obsługa klientów, mieści się tu jedynie archiwum zakładowe. Dostosowanie budynku do przepisów jest konieczne, ale również kosztowne. Powiat w pierwszej kolejności dostosowuje do odpowiednich standardów te budynki, w których odbywa się obsługa stron lub potencjalnie mogą być odwiedzane przez osoby niepełnosprawne. Powiat nie posiada wystarczających środków finansowych, by dostosować do potrzeb osób niepełnosprawnych wszystkie budynki, jednak stara się to robić sukcesywnie, korzystając ze środków zewnętrznych. W budynku przy ul. Bernardyńskiej planowany jest remont obejmujący również dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. Starostwo planuje również remont budynku przy 8 Marca. Zakres remontu będzie uzależniony od docelowego przeznaczenia obiektu. Obecnie mieści się tam wyłącznie archiwum zakładowe.*

(dowód: akta kontroli str. 157-161)

2. Z uwagi na fakt, iż budynek przy ul. 8 Marca nie posiada urządzeń technicznych i dźwigów osobowych przeznaczonych do korzystania przez osoby niepełnosprawne, a budynek przy ul. Bernardyńskiej nie jest użytkowany, Starostwo nie posiada dokumentów dotyczących badań okresowych i przeglądów konserwacyjnych, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie warunków

technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 157-161)

3. W okresie objętym kontrolą Starostwo nie planowało, ani też nie ponosiło wydatków na dostosowanie własnych budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Starosta Rzeszowski Józef Jodłowski wyjaśnił, iż prowadzone były rozmowy z PFRON-em w zakresie możliwości pozyskania dofinansowania do budowy windy, niemniej jednak zgodnie z przepisami jednostki samorządowe do końca 2017 roku nie mogły korzystać z dofinansowania, a obecnie dofinansowanie to wynosi 50% wartości inwestycji, nie więcej niż 150 tys. zł, co jest kwotą niewspółmierną w stosunku do kosztów wybudowania samej windy, a budowa windy znacznie przekracza możliwości finansowe powiatu.

(dowód: akta kontroli str. 65)

4. Starostwo nie współpracowało z organizacjami pozarządowymi, czy też stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w kwestii dostosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych. Według wyjaśnień Starosty Rzeszowskiego Józefa Jodłowskiego *nawiązano kontakty robocze z Inspekcją Pracy oraz PFRON-em w tej kwestii.*

(dowód: akta kontroli str. 66)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w zakupionym w 2016 roku budynku przy ul. 8 Marca w Rzeszowie nie były spełnione niektóre wymogi, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹¹ w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. W szczególności przed budynkiem nie wydzielono miejsc parkingowych ani podjazdów dla osób niepełnosprawnych, w budynku nie było toalet oraz wind przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. NIK zwraca też uwagę, że budynek przy ul. Bernardyńskiej przed oddaniem go do użytkowania wymaga dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ocena cząstkowa

Budynek stanowiący główną siedzibę Starostwa był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, nie stwierdzono w nich barier architektonicznych i utrudnień w poruszaniu się osób niepełnosprawnych. Dostosowania wymagają natomiast budynki przy ul. 8 marca oraz ul. Bernardyńskiej.

¹⁰ Dz. U. Nr 193 poz. 1890

¹¹ rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.), rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie”.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o:

1. Zamieszczanie w ogłoszeniach o prowadzonym naborze informacji, o której mowa w art. 13 ust. 2 pkt 4b ustawy o *pracownikach samorządowych*.
2. Realizację zaleceń wydanych przez Państwową Inspekcję Pracy po kontroli przestrzegania przez Starostę przepisów w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych oraz spełniania warunków dotyczących przystosowania stanowisk pracy do potrzeb tych osób.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 29 listopada 2018 r.

Kontroler
starszy inspektor kontroli państwowej
Paweł Rakowski

/.../

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

p.o. Dyrektora
Wiesław Motyka

/.../

¹² Dz. U. z 2017 r. poz.524 ze zm.